
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.924:351.77:(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.2.10>

П. В. Горінов

кандидат юридичних наук, доцент, заслужений працівник
соціальної сфери України,
директор Навчально-наукового інституту права та політології,
професор кафедри приватного права та галузевих юридичних дисциплін
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
ORCID: 0000-0002-8294-2784

СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У статті здійснено науковий аналіз теоретико-правового змісту та сутності суб'єкта як базової категорії забезпечення молодіжної політики в Україні. Доведено, що поняття «суб'єкт» розглядається не тільки в міждисциплінарному аспекті, однак і в юридичному контексті його тлумачено як фізичну чи юридичну особу, наділену правоздатністю, дієздатністю та деліктоздатністю, здатну вступати у правовідносини та нести юридичну відповідальність за свої діяння. Зазначено, що правосуб'єктність суб'єкта є комплексною правовою категорією, яка включає не лише формальну здатність до участі в правовідносинах, але й реальну спроможність реалізовувати нормативно визначені повноваження у сфері публічного адміністрування. Визначено, що суб'єкти адміністративно-правового забезпечення публічного інтересу охоплюють як органи державної влади та місцевого самоврядування, так і посадових осіб, громадські інституції, молодіжні об'єднання, що діють у межах своєї компетенції відповідно до адміністративно-правових норм. Особлива увага приділяється функціональному наповненню цих суб'єктів, їхньому адміністративно-правовому статусу, виконавчим, наглядовим та правозастосовним функціям, які реалізуються в межах процедурної адміністративної діяльності. Окреслено центральну роль Міністерства молоді та спорту України як головного адміністративного органу, що формує та реалізує молодіжну політику, координує діяльність молодіжних центрів, готує нормативні акти та здійснює моніторинг виконання національних стратегій. Проаналізовано роль місцевих органів влади, зокрема Департаменту молоді та спорту Київської міської державної адміністрації, у впровадженні політики на місцевому рівні, а також взаємодію з громадськими організаціями як складову інституційної співпраці. Наголошено на важливості міжвідомчої взаємодії, децентралізації, участі молоді у процесі прийняття рішень, формуванні стратегічних документів та інституціоналізації молодіжних ініціатив. Розкрито значення наказів міністерства як інструменту реалізації політики на основі принципів інклюзії, прозорості, публічності, підзвітності та орієнтації на результат.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, децентралізація, держава, інституційна взаємодія, міжвідомча координація, міністерство, молодіжна політика, молодіжні організації, нормативно-правові акти, публічне адміністрування, правосуб'єктність, реалізація політики, суб'єкти публічного права, юридична відповідальність.

Вступ. У сучасних умовах державотворення та публічного адміністрування молодіжна політика в Україні набуває особливого значення як інструмент соціального розвитку, формування громадянської відповідальності й забезпечення прав молоді. Від ефективності реалізації молодіжної політики значною мірою залежить залученість молодих громадян до суспільного життя, формування національної ідентичності, конкурентоспроможності молоді на ринку праці. Молодіжна політика охоплює широкий спектр соціальних, освітніх, культурних, правових, економічних і політичних механізмів, що потребують узгодженого регулювання та належного адміністративного забезпечення. Однією з головних умов реалізації політики є наявність чітко визначених суб'єктів, які здійснюють відповідні функції у межах адміністративно-правових процедур.

Поняття «суб'єкт» у правовому дискурсі має багатозначне та міждисциплінарне трактування, однак у межах адміністративного права воно розглядається як особа чи організація, яка володіє правосуб'єктністю та здатністю реалізовувати владно-управлінські повноваження. У цьому контексті суб'єктами адміністративно-правового забезпечення визнаються не лише органи виконавчої влади, а й посадові особи, установи, громадські організації, які функціонують відповідно до норм адміністративного права. Такі суб'єкти наділені контрольними, виконавчими, регуляторними та правозастосовними функціями, що реалізуються в межах визначеної компетенції. Вони забезпечують формування, імплементацію та моніторинг виконання державної молодіжної політики, узгоджуючи дії між різними рівнями управління.

Варто враховувати, що молодіжна політика реалізується не лише через владні органи, а й за активної участі громадянського суспільства, зокрема молодіжних організацій, рад, трудових загонів, волонтерських рухів, студентського самоврядування. Такі суб'єкти відіграють не менш важливу роль у втіленні принципів інклюзивності, соціального партнерства та публічності. Водно-

час їхній вплив обмежується недостатнім інституційним визнанням, відсутністю стабільного фінансування та обмеженим доступом до процесу ухвалення рішень. Підвищення ролі громадських суб'єктів можливе за умови зміцнення правових механізмів їхньої участі в адміністративних процедурах.

У контексті європейської інтеграції, дотримання принципів належного врядування, відкритості та прозорості державної політики актуалізує потребу у забезпеченні належного адміністративно-правового механізму реалізації молодіжної політики. Важливу роль у цьому відіграє формалізація повноважень відповідних суб'єктів, їх правовий статус, функціональна компетенція, а також процедурна визначеність дій. Адміністративно-правове забезпечення має ґрунтуватися на принципах публічного адміністрування, взаємодії між владою та громадянським суспільством, що сприятиме підвищенню ефективності політики. Саме через нормативно-організаційні акти, адміністративні рішення та узгоджені процедури забезпечується реалізація стратегії в молодіжній сфері.

Актуальність теми обумовлена необхідністю систематизації та правового осмислення інституційної структури суб'єктів, які забезпечують реалізацію молодіжної політики в Україні. У період посилення соціальних викликів, викликаних війною, демографічною кризою та цифровою трансформацією, питання молодіжної політики набуває стратегічного значення. Водночас ефективність її реалізації значною мірою залежить від чіткості розмежування повноважень між суб'єктами, прозорості процедур і належного нормативного регулювання. Саме тому необхідним є комплексний підхід до вивчення правового статусу, ролі та взаємодії суб'єктів адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики.

Огляд останніх досліджень. До наукових викликів адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики в Україні свою увагу у різних аспектах досліджень зосереджували вчені Л. Авраменко, В. Андрущенко, Д. Андрєєва, А. Берлач, Я. Біляєв, О. Блиндюк, Є. Бородін,

В. Галунько, П. Горінов, Ю. Гришина, О. Гуміна, І. Грицай, П. Діхтієвський, Р. Драпушко, Н. Драпушко, В. Жук, О. Ільюк, Л. Малюга, О. Петришин, Є. Пряхіна, Г. Смокова, В. Фелика, М. Цвік, В. Чернишова та ін. У своїх працях вони висвітлювали нормативно-правові основи, організаційні механізми, інституційні складові, участь молоді в ухваленні рішень та інші важливі аспекти публічного адміністрування в молодіжній сфері. Проте, поза межами їх наукового аналізу залишилися низка важливих адміністративно-правових та соціальних проблем інституційної підтримки молоді, зокрема в умовах воєнного стану.

Мета статті полягає в тому щоб розкрити юридичну природу суб'єктів адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики в Україні.

Виклад основних положень. Згідно з тлумачним словником української мови поняття «суб'єкт» є багатозначним і вживається в різних наукових і прикладних контекстах. У загальнофілософському значенні суб'єкт розглядається як істота, здатна до пізнання, осмислення дійсності та цілеспрямованої діяльності. У більш широкому значенні це може бути особа, група осіб, орган або інша форма активного учасника певного процесу, що володіє здатністю діяти, приймати рішення та нести відповідальність. У лінгвістиці та логіці термін позначає структурний або смисловий елемент висловлювання, а в медицині – індивіда як носія психофізіологічних характеристик [1]. В контексті написання нашої роботи найдоцільніше використовувати тлумачення терміна «суб'єкт» у юридичному розумінні – як особу або організацію, що є носієм прав і обов'язків. Саме ця дефініція відповідає сутності суб'єкта права та дозволяє точно охопити участь тієї чи іншої особи в правовідносинах, визначити її правосуб'єктність і обсяг юридичної відповідальності.

В теорії права поняття «суб'єкт» має багатовимірне значення, яке залежить від галузі знань, у межах якої воно застосовується. У загальнотеоретичному правовому контексті суб'єкт розуміється як носій прав і обов'язків, здатний брати участь у пра-

вових відносинах, діяти від власного імені та нести юридичну відповідальність. Його правосуб'єктність обумовлена наявністю правоздатності, дієздатності та деліктоздатності. У межах правового регулювання саме суб'єкти права є активною стороною, що реалізує або забезпечує реалізацію правових норм. У сучасній правовій системі суб'єктами можуть виступати як фізичні, так і юридичні особи, а також держава та її органи. Аналізуючи суб'єкта в контексті правового регулювання, необхідно враховувати, що саме суб'єкти формують, реалізують і охороняють правові норми. Вони не лише є об'єктом впливу правових приписів, а й беруть участь у правотворенні, правозастосуванні та захисті права [2, с. 95–108].

О. Гумін та Є. Пряхін визначають, що суб'єкти адміністративно-правового забезпечення – це органи державної влади або інші уповноважені суб'єкти, наділені компетенцією щодо реалізації, охорони та розвитку суспільних відносин, що потребують регулювання з боку держави. Вони здійснюють безпосередній вплив на об'єкти адміністративно-правового забезпечення шляхом застосування норм адміністративного права, використовуючи відповідні форми, методи, засоби, процедури та механізми. Кожен суб'єкт характеризується адміністративно-правовим статусом, що включає його завдання, повноваження, обсяг компетенції, механізми взаємодії з іншими суб'єктами та форми відповідальності за належне виконання покладених функцій. Суб'єкти є тим елементом системи адміністративно-правового забезпечення, який надає їй динамічності, функціональної спрямованості та ефективності впливу на об'єкти регулювання. Роль суб'єктів адміністративно-правового забезпечення полягає у забезпеченні юридичного зв'язку між нормами адміністративного права та фактичним станом суспільних відносин. Вони забезпечують реалізацію прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб через упровадження правових норм у практичну діяльність державних органів. Завдяки суб'єктам створюються правові умови для реалізації публічних функцій держави: упорядковуються

суспільні відносини, забезпечується їх охорона і розвиток, а також здійснюється захист від порушень [3].

Більш спеціально Д. Андрєєва доводить, що суб'єкти адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики в Україні характеризуються багаторівневою інституційною структурою та наявністю як державних, так і недержавних учасників. Вони виступають ключовими носіями владних повноважень або партнерськими інституціями, які забезпечують реалізацію, формування та розвиток молодіжної політики в межах адміністративно-правових відносин. Зазначені суб'єкти пов'язані між собою внутрішніми й зовнішніми зв'язками та функціонують у межах єдиної вертикалі адміністративно-правового регулювання. Їх діяльність спрямована на головний об'єкт молодіжної політики – молодь, а також забезпечує взаємодію між державою та суспільством у цій сфері [4].

Здійснюючи класифікацію суб'єктів адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики в Україні Д. Андрєєва визначає кілька типів. По-перше, виділяються суб'єкти, які безпосередньо формують і реалізують державну молодіжну політику – до них належать Президент України, органи виконавчої влади, державні службовці та органи місцевого самоврядування. По-друге, існують суб'єкти, які опосередковано впливають на молодіжну політику – зокрема, громадські об'єднання, суб'єкти підприємницької діяльності, громадяни та іноземці. По-третє, доцільно розрізняти інституційні суб'єкти, які мають законодавче або виконавче закріплення, та звичайні або спеціальні, що реалізують окремі функції в межах своїх повноважень. По-четверте, контролюючі органи забезпечують моніторинг і зворотний зв'язок у системі реалізації політики. По-п'яте, існують учасники, які, не маючи владних повноважень, беруть активну участь у напрацюванні пропозицій щодо зміни нормативної бази [4].

У висновках Команди міжнародних оглядачів Ради Європи «Молодіжна політика в Україні» було проаналізовано інституційну структуру та ключові

суб'єкти реалізації молодіжної політики в Україні. Національний рівень представлений Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Особливу увагу звернено на проблему зниження пріоритетності молодіжної політики внаслідок структурної реорганізації. У розділі відзначено недосконалість координації міжвідомчої співпраці, відсутність автономії у прийнятті рішень, а також обмеженість кадрового та фінансового ресурсу. Також зосереджено увагу на місцевому вимірі та участі молодіжних організацій у реалізації молодіжної політики. Місцеві органи влади, такі як управління у справах сім'ї та молоді, реалізують обласні програми, створені на основі національних пріоритетів, але часто не мають належного фінансування, особливо в сільських громадах. Молодіжні організації визнаються ключовими суб'єктами політики, проте їхній вплив залишається обмеженим через слабку інституційну підтримку [5].

Згідно із Законом України «Про основні засади молодіжної політики» суб'єктами адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики, виступають як органи публічної влади, так і уповноважені громадські структури. Ключову роль відіграє центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію молодіжної політики Міністерство молоді та спорту України. До його повноважень входить стратегічне планування, підготовка програм і нормативних актів, координація роботи молодіжних центрів та звітування про становище молоді. Окреме місце в системі займає Національна рада з питань молоді – консультативно-дорадчий орган при Кабінеті Міністрів України, який забезпечує взаємодію між владою та молоддю. До її складу входять представники молодіжних громадських об'єднань, студентського самоврядування, органів влади та обрані особи від парламенту та Президента. На місцевому рівні функції суб'єктів забезпечення реалізації молодіжної політики покладені на відповідні місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Законом передбачено утворення молодіжних рад при місцевих органах влади – як інстру-

менту прямої участі молоді у виробленні політики [6].

Положення про Міністерство молоді та спорту України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 220, визначає правовий статус Міністерство молоді та спорту України як центрального органу виконавчої влади, що формує та реалізує державну політику у сфері молодіжної політики. Документ чітко окреслює його повноваження: від стратегічного планування, нормативного регулювання до організаційної підтримки молодіжних центрів, програм, волонтерства й неформальної освіти. Міністерство молоді та спорту України уповноважений здійснювати моніторинг ефективності політики, готувати доповіді, проводити соціологічні дослідження, взаємодіяти з молодіжними об'єднаннями та координувати реалізацію Національної молодіжної стратегії. Також міністерство має виконавчі функції, пов'язані з реалізацією грантових, освітніх і патріотичних програм. Положення закріплює його право видавати адміністративні та нормативно-правові акти [7]. Прикладом першого є Наказ Міністерства молоді та спорту України від 20 травня 2025 р. № 3067, яким затверджено План роботи Міністерства молоді та спорту України із виконання плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року [8].

Що стосується підзаконних нормативно-правових актів то їх видають не тільки такі суб'єкти адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики як Кабінет міністрів України та центральні органи виконавчої влади, але й місцеві публічні суб'єкти. Так Рішенням Київської міської ради II сесії IX скликання від 8 вересня 2022 р. № 5396/5437 було затверджено Положення про Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Що було здійснено шляхом уточнення та деталізації норм таких законів України як «Про місцеве самоврядування» [9], «Про столицю України – місто-герой Київ» [10], «Про основні засади молодіжної політики» [6].

Висновок. Отже, суб'єктами адміністративно-правового забезпечення є органи державної влади, місцевого самоврядування, інша публічна адміністрація, що виконує делеговані виконавчі функції стосовно реалізації молодіжної політики та їх посадові особи. Вони як адміністративні органи діють в межах компетенції, визначеної нормами права. Здійснюють планування, підтримку, контроль (нагляд) шляхом підзаконної правотворчості та виконавчої діяльності в процесі правозастосування. Особливістю таких суб'єктів є поєднання нормативно-правових, виконавчих і охоронних повноважень. Їх адміністративно-правовий статус охоплює функціональну спеціалізацію, повноваження та взаємодію з іншими учасниками публічного адміністрування. Їхні дії мають бути чітко процедурно оформлені відповідно до принципів адміністративного права.

У сфері молодіжної політики спостерігається складна система суб'єктів, що охоплює державні, місцеві та громадські інституції. Центральне місце посідає Міністерство молоді та спорту України як орган, що формує та реалізує молодіжну політику, координує діяльність молодіжних центрів, здійснює нормативну розробку та моніторинг. Президент України, Кабінет Міністрів, профільні міністерства, молодіжні ради, громадські об'єднання та молодіжні працівники становлять комплексний суб'єктний склад. Участь громадянського суспільства, студентського самоврядування та молодіжних організацій підсилює демократичність і соціальну чутливість політики. На рівні місцевого самоврядування важливу роль відіграють адміністративні органи, які реалізують політику в молодіжній сфері, зокрема департаменти молоді, управління та відділи.

Отже, суб'єктами адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики в Україні є система адміністративних органів з числа органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та суб'єктів громадянського суспільства. Які очолює Президент та Кабінет Міністрів України. Центральну роль відіграє Міністерство молоді та спорту України, що здійснює стратегічне планування, нормативне підзаконне регулювання, координацію

молодіжних центрів і моніторинг. профільні міністерства, молодіжні ради, громадські об'єднання та молодіжні працівники. Особливого значення набувають органи місцевого самоврядування, такі як департаменти молоді, які забезпечують реалізацію політики на муніципальному рівні. Участь громадянського суспільства сприяє демократизації політики та підвищенню її соціальної ефективності.

Список використаної літератури:

1. Суб'єкт. Словник української мови. Slovnyk.ua. 2025. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=суб'єкт>
2. Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/8/f/283756.pdf>
3. Гумін О. М., Пряхін Є. В. Адміністративно-правове забезпечення: поняття та структура. *НашеПраво*. 2014. № 4. С. 47–50. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5311/1/%D0%9F%D1%80%D1%8F%D1%85%D1%96%D0%BD%20Nashp_2014_4_9.pdf
4. Андрєєва Д.Є. Система адміністративно-правового регулювання в галузі молодіжної політики в Україні // *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 1 (I). С. 12–16. URL: <https://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-1-2012-1/1.pdf>
5. Молодіжна політика в Україні. Висновки Команди міжнародних оглядачів Ради Європи / Е. Кжаклевська, Г. Вільямсон та ін. Страсбург: Видавництво Ради Європи, 2013. 123 с.
6. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27 квітня 2021 № 1414-ІХ. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1414-20>
7. Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 02 квітня 2014 № 220 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/220-2014-%D0%BF>
8. Про затвердження Плану роботи Міністерства молоді та спорту України із виконання плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: *Наказ Міністерства молоді та спорту України від 20 травня 2025 р. № 3067* Київ, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-2025-%D1%80#Text>
9. Положення про Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації: Затверджено Рішенням Київської міської ради II сесії IX скликання від 8 вересня 2022 р. № 5396/5437. Київська міська рада. 2022. URL: https://media-stg.kyivcity.gov.ua/kyivcity/sites/34/Documenty/polozhenya_DMS.pdf
10. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 № 280/97-ВР. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-%D0%B2%D1%80>
11. Про столицю України – місто-герой Київ : Закон України від 15 січня 1999 № 401-XIV. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/401-14>

Horinov P. Subjects of administrative and legal support of youth policy in Ukraine

The article presents a scholarly analysis of the theoretical and legal content and essence of the subject as a fundamental category for ensuring youth policy in Ukraine. It is substantiated that the concept of "subject" is considered not only in an interdisciplinary aspect but also in a legal context, where it is interpreted as a natural or legal person endowed with legal capacity, active legal capacity, and delicta capacity, capable of entering legal relations and bearing legal responsibility for their actions. It is noted that the legal personality of a subject is a complex legal category that includes not only the formal capacity to participate in legal relations but also the actual ability to exercise normatively defined powers in the sphere of public administration. It is defined that the subjects of administrative and legal support of the public interest include both state and local self-government bodies, as well as officials, public institutions, and youth associations operating within the limits of their competence in accordance with administrative and legal norms. Particular attention is given to the functional roles of these subjects, their administrative and legal status, as well as their executive, supervisory, and law-enforcement functions implemented within the framework of procedural administrative activity. The central role

of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine is outlined as the main administrative body responsible for forming and implementing youth policy, coordinating the activities of youth centers, preparing normative acts, and monitoring the implementation of national strategies. The role of local authorities, in particular the Department of Youth and Sports of the Kyiv City State Administration, in implementing policy at the municipal level is analyzed, along with their interaction with public organizations as a component of institutional cooperation. Emphasis is placed on the importance of interagency cooperation, decentralization, youth participation in decision-making processes, the development of strategic documents, and the institutionalization of youth initiatives. The significance of ministerial orders is revealed as an instrument for implementing policy based on the principles of inclusion, transparency, publicity, accountability, and result-orientation.

Key words: *accountability, administrative and legal support, decentralization, government, institutional interaction, interagency coordination, legal personality, ministry, normative legal acts, public administration, public law subjects, realization of policy, transparency, youth organizations, youth policy.*